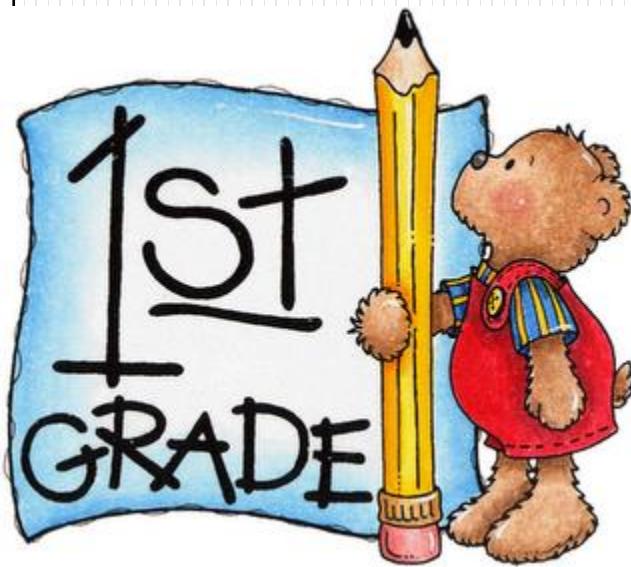

Kako formirati kriterije ocjenjivanja

Lea Liović, pedagoginja
OŠ Dore Pejačević Našice
Našice, listopad 2014.

ZAŠTO SMO ODABRALI OVU TEMU

- Da bismo sagledali dimenzije ocjene
- Da bismo uobzirili zahtjeve NOKa pri formiranju obrazovnih standarda
- Da bismo znali primijeniti naučeno pri formiranju osobnih kriterija
- Da bismo usuglasili pojedinačne kriterije i donijeli zajedničke kriterije na nivou našega stručnog vijeća
- Da bismo u narednom periodu promišljali o učinjenom i korigirali isto, ukoliko samovrjednovanjem učinjenoga iznađemo bolja i originalnija rješenja

O ocjenjivanju učenika toliko se priča da se pričinjava kako je važnije ocijeniti nego naučiti učenika

Ocenjivanje
je sastavni dio
nastave

Prilikom ocjenjivanja dolazi
do izražaja **proturječna
uloga škole.**

Selektivna

Osvjećivanje osobnih jakih
i slabih strana učenika

Nastavnik
uspostavlja
ravnotežu

Motivacijska

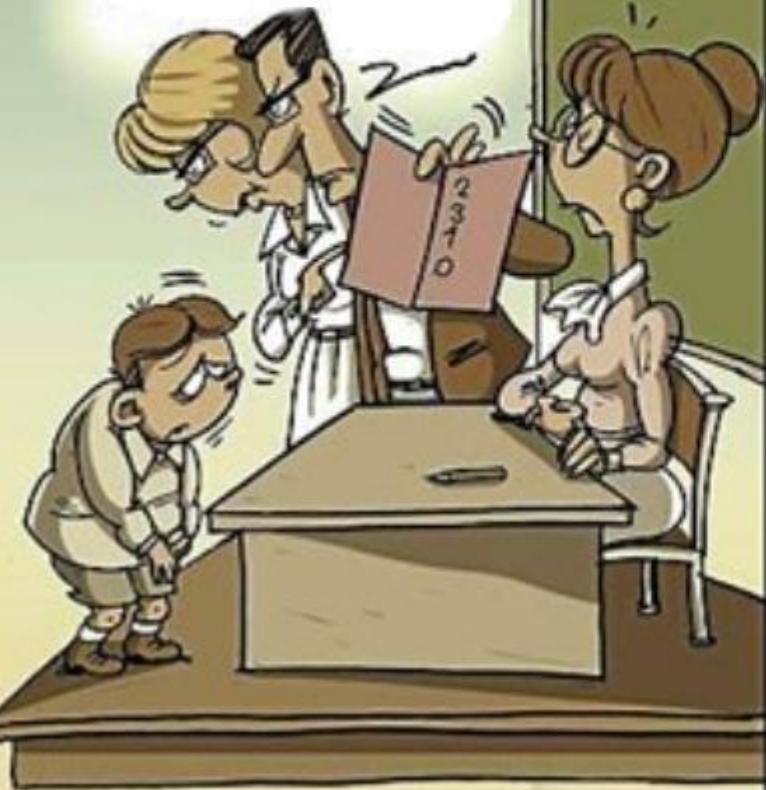
Praćenje i ocjenjivanje učenika ili ***paćenje i ucjenjivanje*** ?!?

- Dubina metoda važnija je od raznolikosti metoda

Š

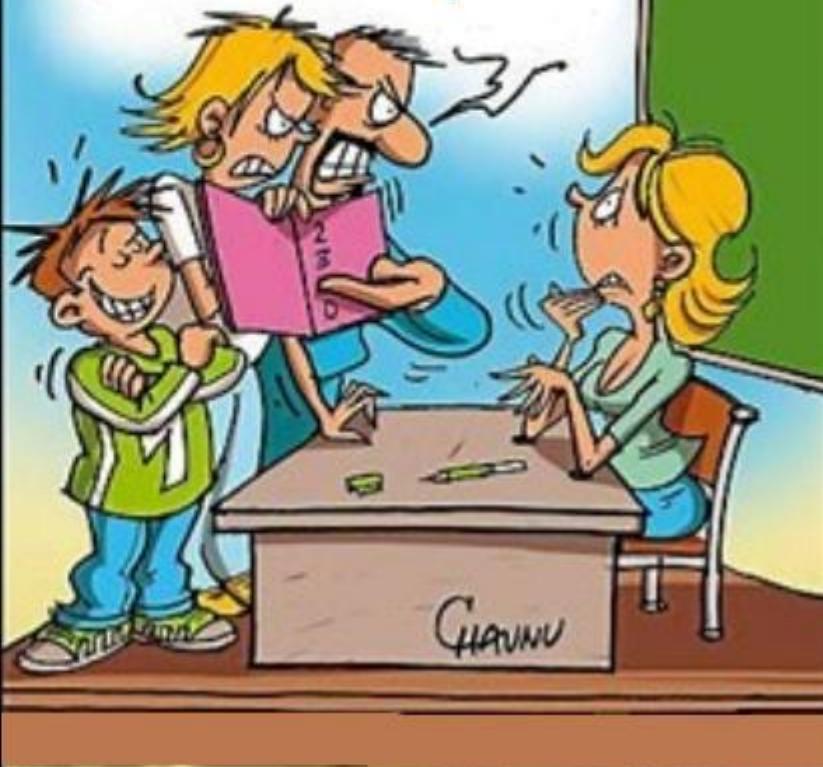
1969.

Kakve su ovo ocjene?

2009.

Kakve su ovo ocjene?

ŠTO BI NAM ONDA BIO CILJ NAŠEG DANAŠNJEG RADA ?

- FORMIRATI, ZAJEDNIČKIM PROMIŠLJANJEM,
KRITERIJE ZA PODRUČJE RAZREDNE NASTAVE I
PREDMETNE NASTAVE U ŠKOLI
- KAKO ĆEMO GA IZMJERITI?
- PREZENTACIJOM KRITERIJA PO SKUPINAMA,
ANALIZOM ISTIH, TE ZAJEDNIČKIM
USUGLAŠAVANJEM

KAKO ĆEMO TO OSTVARITI

- DEFINIRANJEM DIMENZIJA ZNANJA
- DEFINIRANJEM KOGNITIVNIH PROCESA KOJI SE TIJEKOM UČENJA DOGAĐAJU
- DEFINIRANJEM OCJENJVANJA I OCJENE KAO MJERE OBRAZOVNOG UČINKA
- IZRADOM VLASTITIH I SKUPNIH KRITERIJA
- ANALIZOM I USPOREDBOM ISTIH SA URATKOM PARALELNIH SKUPINA
- USUGLAŠAVANJEM I ARGUMENTIRANJEM SVOJIH ISHODA
- IZNALAŽENJEM KONCENZUSA I DAVANJEM KONAČNOG PRIJEDLOGA
- VRAĆANJEM NA NAPRAVLJENO NAKON NEKOG VREMENA

ŠTO JE OCJENJIVANJE?

Prosudjivanje vrijednosti učeničkog odgovora

Jedinstvena mjera razvijenosti učenikovih vrlo različitih osobina i karaktera

Neki kažu i zbrajanje krušaka i jabuka?

Čimbenici oblikovanja odgovora

- 1. jasnoća odgovora
- 2. razvijene verbalne sposobnosti
- 3. vještine opažanja reakcija nastavnika i prilagođavanje odgovaranja
- 4. emocionalna otpornost

ČEMU SLUŽI VREDNOVANJE ZNANJA?

POTPOMAGANJU PROCESA
UČENJA - FORMATIVNO
VREDNOVANJE TIJEKOM
UČENJA

RAZLIKOVANJE
RAZVOJNIH
POSEBNOSTI U
OBRAZOVnim
CIKLUSIMA

VODITI UČENIKE
PRILIKOM
OCJENJIVANJA

PREDNOST DAVATI OPISNOM
OCJENJIVANJU

Sumativno
vrednovanje –
nakon obrade

VRIJEDNOVANJE
UČENIKOVIH AKTIVNOSTI
– U FUNKCIJI
OSPOSOBLJAVANJA ZA
SAMOVRIJEDNOVANJE

Kako ćemo to učiniti?

- ✖ 1. ODREDITI POČETNE TOČKE
- ✖ 2. ODREDITI CILJEVE
- ✖ ODREDITI KRITERIJE I STRATEGIJU OCJENJIVANJA -
- ISPITIVATI ***ČEŠĆE I MANJE KOLIČINE GRADIVA – KONTINUITET UČENJA***

- ✖ INTENZIVIRATI SURADNU S RODITELJIMA
- ✖ UVAVATI TEMELJNA POLAZIŠTA NACIONALNOG KURIKULUMA – OCJENJIVANJE ZNANJA KAO VRIJEDNOSTI
- ✖ IZGRADNJA SVIH VIDOVA ODGOVORNOSTI – PREMA SEBI, DRUGIMA, OKOLINI, OBITELJI,...

Hrvatska kvaliteta

DA PONOVIMO

Koja je svrha ocjenjivanja?

Ocjena je vanjsko potkrepljivanje – ona je i nagrada i kazna

Važno je kvalitetno i promišljeno ocjenjivanje

- ✖ Pruža **povratnu informaciju** – učeniku, učitelju, roditelju, prosvjetnim vlastima
- ✖ Omogućava **komparaciju** u nacionalnim i međunarodnim okvirima
- ✖ Ima **odgojnu ulogu** – razvoj radnih navika
- ✖ **Selekcija**
- ✖ **Motivacija** – obrazlaganje jakih strana učenika i na što još treba обратити pozornost
- ✖ **Vrijednovanje** – učeničkom znanju daje se određena kvaliteta i vrijednost

•praćenje, ocjenjivanje, vrednovanje

polaziš naziv: _____	() put	datuma rođenja: _____	učenik/učenica stane u: _____									
PRAĆENJE I OCJENJIVANJE												
RAZVOJ INTERESA, SPOSOBNOSTI I ODNOSA PREMA RADU	Sastavnice i načini praćenja	Ocjene u pojedinim polugodištima										
	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.		
	hrvatski jezik											
	književnost											
	lekture											
	jezično izražavanje i stvaranje	Ustorno										
		Pisano										
	medijska kultura											
	domaći uradak											
crtanje												
slikanje												
oblikovanje												
Ukupno na 1. polugodištu:												
Ukupno na celošku školsku godinu:												

PRAĆENJE

OCJENJIVANJE

VREDNOVANJE

Što je znanje?

- Znanje je skup organiziranih informacija koje posjeduje neki pojedinac, grupa ili kultura
- Znanje je izraz našeg dugoročnog pamćenja
- To je teoretsko i praktično razumijevanje nekog predmeta
- Kako dijelimo znanje ?
- Formativno – sumativno
- Deklarativno - proceduralno

VRSTE ZNANJA

(J. BIGGS, 1999)

- **DEKLARATIVNO ZNANJE**

znati što, znati o nečemu – sadržaj znanja

- **PROCEDURALNO ZNANJE**

znati kako (nešto činiti, raditi)

- **UVJETNO ZNANJE**

znati kada i u kojoj situaciji (nešto činiti, raditi)

- **FUNKCIONALNO ZNANJE** znati kako upotrijebiti i iskoristiti prethodne tri vrste znanja kako bismo riješili problem

Određivanje kognitivnih razina znanja

Kognitivni procesi						
DIMENZIJE ZNANJA	1. prisjećanje	2. razumijevanje	3. primjenjivanje	4. analiziranje	5. vrjednovanje	6. Kreacija /stvaranje
Činjenično	Znanje u tragovima	Promišljanje o značenju usvojenih činjenica	Sposobnost uporabe naučenih pravila	Razumijevanje sadržaja i njegove strukture	Sposobnost prosudbe	Orginalnost u primjeni
Konceptualno Kako grupirati informacije? U ŠKOLI IZRADA SHEMA	Gdje pripada informacija?	Kako će je povezati s već pohranjenim informacijama HIJERARHIJA	Pravim shemu Dajem informacijama novi smisao Traženje unutarnjih veza	Tražim i nove načine povezivanja - nove koncepte	Jesam li napravio najbolji koncept?	Sjetio sam se i orginalnijeg kuta gledanja Nova integracija – NOVI KLJUČ INTEGRACIJE

Određivanje kognitivnih razina znanja

Proceduralno POZNAVANJE IZVOĐENJA ODREĐENOG MISAONOG POSTUPKA	Koje sam korake u sličnim situacijama poduzimao Koji je njihov slijed	Misaoni procesi koji dovode do rješenja	Poduzimanje koraka koji dovode do rješenja	Imam li sva potrebna znanja – deklarativana, koja mi znanja nedostaju i što trebam poduzeti da dođem do njih?	Jesam li to napravio na najbolji mogući način?	Imam novu ideju

Metakognitivo - Znanja o vlastitom znanju	Mogao bih razmisliti o onome što znam i ne znam Koje su moje mogućnosti?	Pod kojim se uvjetima neka operacija može izvesti?	Upotreba djelotvornog deklarativnog znanja Kada učiti sve – globalno Kada pojedinačno?	Sposobnost praćenja vlastitog napredovanja u učenju i radu	Procjenjujem svoju uvježbanost pri upotrebi pojedine strategije	Otkrivam nove trikove kako ovladati znanjem

Referentne norme ocjene

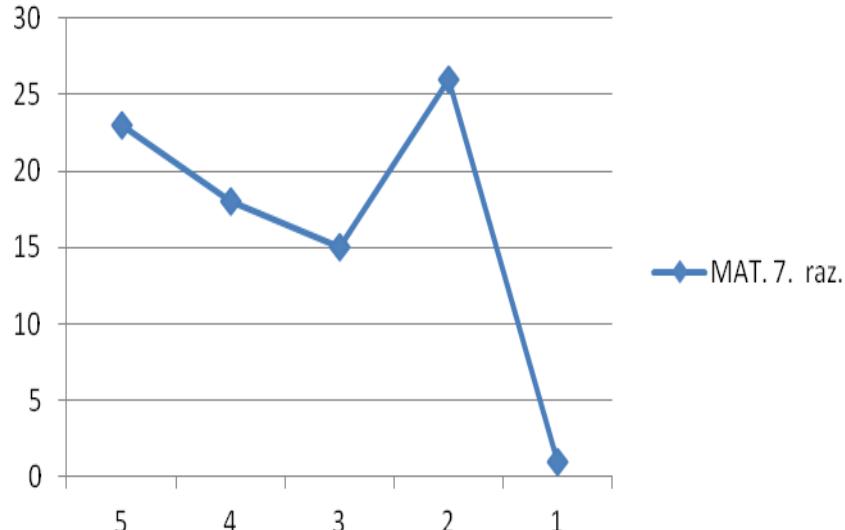
- ✖ 3 referentna sustava u kojima nastavnik daje povratne informacije i kompromisi u koje se upušta.
- ✖ **Socijalni referentni sustav** – usmjeren je na prosječno postignuće razreda ili na nacionalne obrazovne standarde

- ✖ Referentni sustav **usmjeren na kriterije** – usmjerenost na predmetnu normu – definirana je ciljevima učenja
- ✖ **Individualni referentni okvir** – usmjerenost na individualni napredak u učenju pojedinog učenika

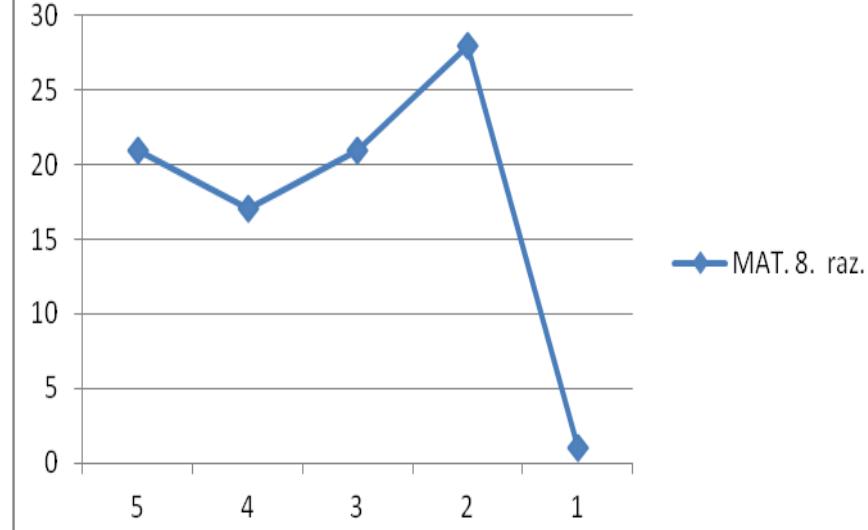
NASTAVNIK USPOSTAVLJA RAVNOTEŽU MEĐU NORMAMA

Grafikoni koji pokazuju neke trendove u ocjenjivanju u našoj školi

MAT. 7. raz.

MAT. 8. raz.

RASPODJELA REZULTATA JE NEGATIVNO ASIMETRIČNA

Razvojne razine

- Neiskustvo i razvojne osobitosti zbog kojih učenik ne može slijediti više perceptivnih pravaca istodobno

Primjer.

- S čuđenjem prihvaćamo činjenicu da se učenik petog razreda pri zbrajanju još uvijek služi prstima kao pomagalom
- Zašto je to tako?
- Jesmo li mu uskraćivali pravo ili mu još ne uvažavamo razvojni stupanj konkretnih operacija

Usmjerenost na obrazovne standarde

- ✖ **Što su obrazovni standardi?**
- ✖ **To su razine kompetencija** učenika utvrđene obrazovnom politikom koje je moguće provjeriti temeljem nacionalnih ili međunarodnih prikladnih mjernih instrumenata
- ✖ Orijentirani su na ishode učenja – ono što bi učenik morao znati u sva tri područja znanja nakon obavljenog učenja
- ✖ **Obrazovni bi standardi trebali formulirati minimum, a ne maksimum očekivanja**
- ✖ Nije primjерено gajiti pretjerana očekivanja, niti očekivati minimum minimuma

TRANSPARENTNOST OČEKIVANIH POSTIGNUĆA

- **Dobri se nastavnici trude jasno formulirati očekivana postignuća i ne prebacuju odgovornost za postizanje uspjeha na učenike**
- Učenici imaju određena očekivanja
- Dobra nastava potiče učenike da preuzmu odgovornost
- Usmjerena je na ciljeve učenja
- Optimalno je prilagođena – stanje učenja i zahtjevi nastavnika

ZAŠTO SU ISHODI UČENJA VAŽNI

- **Pomažu nastavniku:**
 - precizirati učenicima što se od njih očekuje
 - pripremiti materijale, metode, oblike i načine provjere uč. postignuća
 - komunicirati s kolegama, učenicima, roditeljima i ostalima o ciljevima predmeta i njihovom odnosu prema kurikulumu
- odrediti: sadržaj, strategije i metode, aktivnosti učenika
- definirati ispitne zadatke
- vrednovati ostvarenost kurikuluma

ZAŠTO SU ISHODI UČENJA VAŽNI

- ***Učenicima pružaju:***

- jasnu i konkretnu sliku što će morati znati i umjeti na kraju pojedine teme, cjeline, razreda, odgojno-obrazovnog ciklusa, odnosno školovanja,
- jasan okvir koji usmjerava njihovo učenje,
- jasno artikuliranu osnovu za pripremanje za ispite, odnosno provjere njihovih postignuća

ZAŠTO SU ISHODI UČENJA VAŽNI

Roditeljima omogućuju:

- stjecanje jasne slike o tome koju vrstu i dubinu znanja, vještina i vrijednosti će djeca moći steći u školi,
- uspješno pomaganje i praćenje napredovanja njihovog djeteta i dr.

RAZINE ISHODA UČENJA

Jedinstvenost PISA projekta

- Pripremaju li naše škole djecu za potpuno uključivanje u društvo, u svijet odraslih?
- Koje obrazovne strukture i zanimanja maksimiziraju šanse učenika iz slabije obrazovanih i materijalno osiguranih sredina?
- Koliko kvaliteta školskih resursa utječe na postignute rezultate učenika?

Upotreba
matematičkog
jezika

Mjerenja, algebra,
funkcije, geometrija i
statistika

Sposobnost
razmišljanja,
uopćavanja,
analiziranja

MATEMATIČKA PISMENOST

Sposobnost
rješavanja
problema

Tri razreda
kompetencija - od
jednostavnih računskih
radnji preko rješavanja
direktnih problema do
analiza

ŠTO POKAZUJU POBJEDNIČKE STUDIJE PISA PROVJERE?

- Pobjedničke zemlje, koje prakticiraju mnogo manje formalnih provjera postignuća (bez brojčanih ocjena i svjedodžba) i bez ponavljanja razreda, pokazuju da se može doći do znatno boljih postignuća nego u zemljama s visokom razinom ocjenjivanja

STARA SELJAČKA MUDROST.

- Nijedna se svinja nije još udebljala zbog čestog vaganja
- – vrijedi i za školsko učenje
- Nijedan učenik ne postaje pametniji zbog toga jer se svaki čas provjerava razina njegovih postignuća

OCJENA JE JOŠ UVIJEK NAJSVETIJA OD SVIH OBRAZOVNIH KRAVA

Bloom razlikuje 6 hijerarhijskih razina učenja

- ✖ **ZNANJE** - sposobnost prizivanja činjenica, klasifikacija, definicija, teorija
- ✖ **RAZUMIJEVANJE** - sposobnost transfera podataka iz jednog oblika u drugi; interpretacija važnosti podatka
- ✖ **PRIMJENA** - sposobnost primjene znanja, iskustva i vještine u novoj situaciji
- ✖ **ANALIZA** - sposobnost razdvajanja informacija na različite dijelove
- ✖ **SINTEZA** - sposobnost stvaranja novih informacija na osnovi prikupljenih
- ✖ **VRJEDNOVANJE** - sposobnost davanja procjena, argumenata, kritika

Aktivni glagoli:

- ✖ **Znanje:** definirati, opisati, identificirati, označiti, nabrojati, povezati, interpretirati, ponoviti, odabrat, navesti
- ✖ **Razumijevanje:** pretvoriti, obraniti, izdvojiti, procijeniti, objasniti, proširiti, generalizirati, dati primjer, zaključiti, parafrazirati, predvidjeti, prepričati, sumirati
- ✖ **Primjena:** promijeniti, izračunati, demonstrirati, otkriti, rukovati, modificirati, učiniti, predvidjeti, pripremiti, proizvesti, povezati, pokazati, riješiti, koristiti

Aktivni glagoli:

- ✖ **Analiza:** razdijeliti, razlikovati, izdvojiti, identificirati, rastaviti, ilustrirati, zaključiti, prikazati, ukazati na, staviti u odnos sa, izdvojiti, klasificirati
- ✖ **Sinteza:** kategorizirati, kombinirati, sastaviti, skladati, stvoriti, odlučiti, dizajnirati, objasniti, proizvesti, modificirati, organizirati, planirati, revidirati, kategorizirati, kombinirati, sastaviti, objasniti, sumirati, reći, napisati
- ✖ **Vrijednovanje:** procijeniti, usporediti, zaključiti, razlikovati, kritizirati, diskriminirati, objasniti, prosuditi, opravdati, interpretirati, podržati

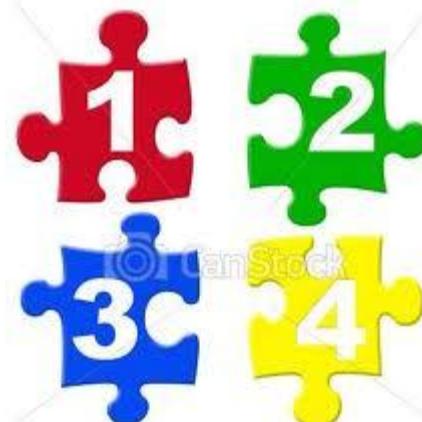
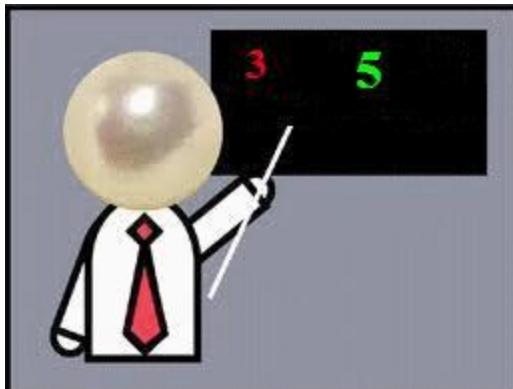
Koje glagole upotrijebiti?

- ✖ **NEPOŽELJNI GLAGOLI:**
- ✖ Znati
- ✖ Zapamtiti
- ✖ Osvijestiti
- ✖ Razumjeti
- ✖ Naučiti
- ✖ Upoznati
- ✖ Cijeniti
- ✖ Osposobiti i drugi ... (to su glagoli koji označavaju nešto što je imaginarno dakle nešto što je izvan učenika)

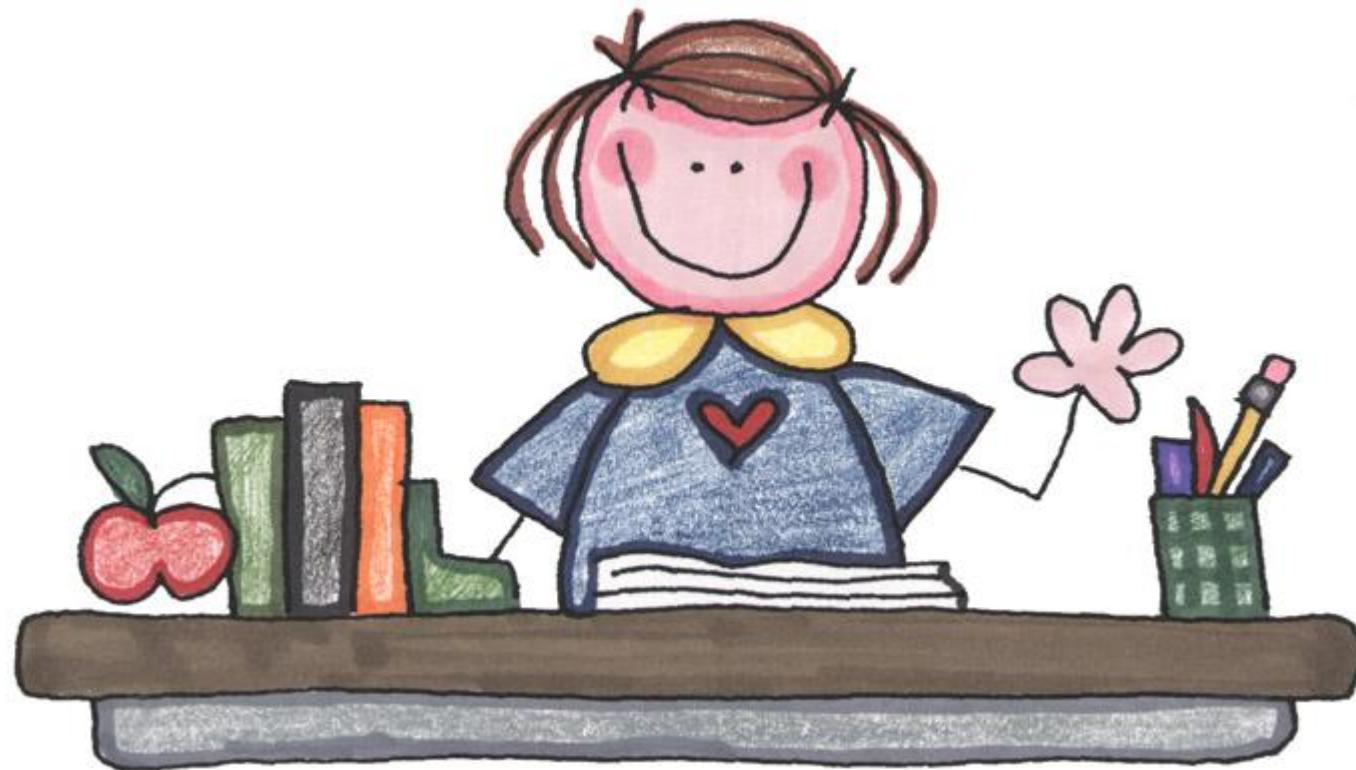
- ✖ **POŽELJNI GLAGOLI:**
- ✖ Definirati
- ✖ Razlikovati
- ✖ Napraviti
- ✖ Opisati
- ✖ Analizirati
- ✖ Usporediti
- ✖ **Argumentirati i drugi :** (to su glagoli koji upućuju učitelje na to da učenici aktivnim sudjelovanjem u nastavnom procesu, vježbi, istraživanju, projektu i sl. dođu do vlastitih spoznaja koje im nisu 'servirane' i na taj način steknu potrebna znanja, vještine i sposobnosti)

Za dobre želje uvijek ima vremena

**ŽELIMO VAM STRPLJENJA U
DALJNJEM RADU, PRAĆENJU
SVOJE NASTAVE I RAZVOJA
SVOJIH UČENIKA**

Samostalan i skupni rad te zajednička analiza i promišljanje

Literatura

- ✖ Glasser. Kvalitetna škola
- ✖ Meyer: Što je to dobra nastava?
- ✖ NOK
- ✖ V.V. Vidović, V.V. Štetić, D. Miljković, M. Rijavec: Psihologija obrazovanja
- ✖ Grgin: Edukacijska dokimologija
- ✖ NCVV – Kvalitativna analiza ispita provedenih 2008. godine u osnovnim školama
- ✖ PISA - rezultati